

Pöördumine seoses Riigikantselei Situatsioonikeskuse ülevaatega 01.07. ja 04.07.2024 Soomes vee-ettevõtjate taristu ründamisest ning strateegiliste avaandmete kättesaadavusega Maa-ameti kaardirakenduses

Lisa 1

Taustainfo

Soome vee-ettevõtjate rünnetest informeerides andis Riigikantselei Situatsioonikeskus vahetu ohuhinnangu: Kuigi Soome meedia ja ametiasutused pole süüdlasi nimetanud, esineb nende puhul sarnane käekiri Venemaa laiaulatuslikule hübriidtegevusele. Venemaa on ka varasemalt mõjutanud Lääne kriitilist taristut, sealhulgas veevarustusrajatise nii Euroopas, kui ka Ühendriikides. (*SITKE OLUKORRA ÜLEVAADE (01.07.2024 | 07:00 - 01.07.2024 | 17:00) ja SITKE OLUKORRA ÜLEVAADE (03.07.2024 | 17:00 - 04.07.2024 | 07:00)*)

Riigikantselei Situatsioonikeskuse oluhinnangule tuginedes lisandus Lõuna Päästkeskuse juhi hinnang ja soovitus Lõuna regionaalsele kriisikomisjonile 04.07.2024 -“näitavad Soomes aktiveerunud (hübriid)rünnakuid elutähtsa teenuse osutajate vastu. Võimalike hübriidrünnakute valguses on asjakohane oma sarnaste objektide valve alane valmisoleku üle vaadata.” (*Lõuna päästkeskuse juhi Tagne Tähe e-kiri Lõuna regionaalsele kriisikomisjonile „Mitmed ETO-ga seotud intsidendid ja rünnakud Soomes“*)

2024. aasta maikuu algusest on erinevate riikide luureagentuurid ja poliitikud, sealhulgas peaminister Kaja Kallas viidanud, et Venemaa sabotaažiaktide hulk suureneb Euroopas, eriti riikides, mis toetavad Ukrainat. (*The New York Times* artikkel <https://www.nytimes.com/2024/05/26/us/politics/russia-sabotage-campaign-ukraine.html>)

NATO küberkaitsekeskuse seina sodimine Venemaa häkkerirühmituse poolt planeeriti väljastpoolt Eestit ja tegijad olid värvatud ka väljastpoolt Eestit; Keskkriminaalpolitsei küberkuritegude büroo juht kommenteeris meediale, et “enamasti ei tegutse nad Eestist ega meie sõbralikest riikidest”. (*Delfi* artikkel 11.07.2024 <https://www.delfi.ee/artikkel/120306313/killnet-hakkis-teid-kuidas-vene-sojavaeluure-saatis-latist-kaks-meest-tallinna-hirmu-kulvama>)

Tartu Linnavalitsus ja AS Tartu Veevärk on võtnud kasutusele ennetavad meetmed riskide maandamiseks – Tartu linn on Lõuna prefektuuri Tartu politseijaoskonnaga jaganud andmeid AS Tartu Veevärgi objektidest linnas, märtsis 2024.a toimus harjutus AS Tartu Veevärgi taristu ründamisest (koostöös PPA, SA TÜK, Tartu Kiirabi SA, Pää, Prokuratuuriga) ja kaitsevält on 2024.a saadud täiendav analüüs AS Tartu Veevärgi saboteerimise kohta, kus on toodud: *vähendada elutähtsa teenuse detailse informatsiooni kättesaadavust avalikes kanalites – hüdrandid, veetrassid, vee liikumise suunad, sõlmpunktid, pumplad. Elutähtsa teenuse detailse informatsiooni leidmine avalikest kanalitest on lihtne. Leitav informatsioon lihtsustab olulisel määral vaenuliku akti planeerimist ja ettevalmistamist.*

Loetletud ennetavad tegevused viitasid kokkuvõttes suurele puudujäägile veeobjektide julgeolekus – sabotaaži veeobjektide vastu on võimalik planeerida ka teisest riigist detailselt kasutades Maa-ameti kaardiserveris avalikult kättesaadavaid andmeid. Kombineerides Maa-ameti kaardiserverist saadud lähteandmeid on võimalik Google Mapsi tänavavaadet kasutades hinnata objekti, selle valvet, füüsiliste tõkete ja valveseadmete võimekust, planeerida varjatud liikumine ning ära liikumine objektile kasutades ümbritsevat infrastruktuuri jms.